

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične šte. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 nvč. (10 stot.).

OLASI BE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K. v aka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenih naročnin, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 520, za pol leta Kron 260.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Poštno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

DRŽAVNI ZBOR.

DUNAJ 3. V nadaljevanju proračunske debate je izvajal posl. Pacher: Če imajo avstrijski Nemci narodne zveze z Nemci v Nemčiji, ki je z nami v zvezi in ki nam je stala zveza ob strani v najtežjih časih, je to vse kaj drugega, kakor pa če se razgovarja dr. Kramar v Petrogradu s členi iste vlade, ki nam je delala v naši balkanski politiki vse mogoče ovire. Novoslovanska prizadevanja hočejo mobilizirati tuje sile za narodni boj v Avstriji, hočejo raztrgati Avstrijo. Sistem proti kateremu se bori „Slov. enota“, se ne more imenovati, kot Nemcem prijazen. Hočemo da se razgovorimo tukaj in v dež. zboru. Po tem, kakor se bo vlada pri tem obnašala, uredimo svoje postopanje napram njej.

Posl. Dötsch toži, da parlament dosega ni ničesar delal na socialno-političnem polju.

Na to je povzel besedo posl. Glombinski.

V nadaljevanju proračunske debate je izrazil posl. Glombinski upanje, da se bo v bližnjem času posrečilo strankam in vladi, ustvariti predpogoje, ki bodo omogočili sestavo delavne večine.

Posl. Daszinsky se pritožuje radi zaostalosti socialno-političnega delovanja vlade in parlamenta.

Posl. Biankini in Tresić sta se odločno zavzela za gospodarsko povzdigo Dalmacijo ter kritikovalo anekcijo in bosanski ustavo.

Po volitvi generalnih govornikov se je razprava prekinila na kar se je prešlo k razpravljanju o najnem predlogu posl. Grafenauerja.

Posl. Wastian je izjavil, da smatra posl. Grafenauer za svojo glavno nalogo narediti prepad med Slovenci in Nemci v škodo obeh mirno poleg sebe bivajočih narodov. Na to govori o vseslovanski ideji na jugu in pravi, da so gospodje sicer gotovi prijateljska z severnimi Slovani, a preko zgodovinskega spora med Rusi in Poljaki ne bo prešel gosp. Kramar tako lahko na dnevni red. — Prosi, naj se nujnost odkloni.

Po posl. Stojalowskemu pravi glavni govornik „contra“ posl. Riese, da ima razpravi o važnejših stvareh. Socialni demokratje bodo s svojim stremeljenjem za povzdigo gospodarskega stanja delavstva mnogo več koristili vsem narodom.

Posl. Krek je izjavil, da bodo nehale vse provokacije in ekscesi same od sebe, ko se bo začelo spoštovati pravico. Tudi na Koroškem bo še-le tedaj nastal mir. Prosi, da se vsprejme nujnost.

Po nekaterih stvarnih popravkih izjavlja posl. Grafenauer, da narodi različnih kronovin ne potrebujejo nikakega varuštva. Nato polemizira proti posl. Rieseju in Dobernigu in priporoča nujnost, ki se odkloni, na kar se je razprava prekinila. Prihodnja seja jutri. Vladna predloga glede plovbene pogodbe z avstr. Lloydom in avstrijsko paroplovno akc. deuzbo se izroči proračunskem odseku.

Princ Hohenlohe v Puli.

PULA 3. Danes predpoludne je prišel sem na vladnem parniku „Bilinski“ namestnik princ Hohenlohe. Bil je sprejet v daljši avdijenci od prestolonaslednika nadvojvode Fran Ferdinanda.

Ob eni uri popoldne je bil pri nadvojvodi in soprogi obed, katerega so se

udeležili poleg namestnika tudi razni drugi cvilni in vojaški dostojanstveniki. Popoldne je podvel nadvojvoda z družino po kanalu Fasana vožnjo z jadrnico. Istopil je na suho v Fazani, kjer mu je je prirejalo prebivalstvo prisrčne ovacije.

Aehrenthal v Opatiji.

OPATIJA 3. — Minister zunanjih zadev grof Aehrenthal je dospel sem. Na kolodvoru ga je pričakoval okrajni glavar baron Schmidt-Zabieraw. Rodbina Aehrenthal ostane več mesecev tukaj.

Stanje dr. Luegerja.

DUNAJ 2. Buletin, ki je bil izdan danes predpoludne, se glasi: Temperatura 36,3, bitje žile 80, delovanje srca in obisti nespremenjeno. Pljuča normalna, Rana je že večinoma čista. Hrane je vzel bolnik le malo umetnim putem. Razmerje moči nespremenjeno. Zavest popolnoma jasna. K jutranjemu buletinu o stanju dr. Luegerja so izjavili zdravniki: Župan je spal v minuli noči dobro. Mučno hlipanje se je pojavljalo bolj poredkoma. Bolnik ni metal iz sebe, kakor se je bilo bati, in je lahko vzel k sebi nekaj malega tekočina. V jutro je vzel čašo čaja z mlekom, ki ga je obdržal do sedaj. Danes je bila obveza zopet popolnoma prenovljena. Pri tem se je izkazalo, da je rana čista. — Razmerje moči od včeraj ni manjša.

DUNAJ 3. Ob 6:30 zvečer je bil izdan sledeči buletin o stanju župana dr. Luegerja: Temperatura 36, bitje žile 80. Hlipanje deloma ponehalo. Vživanje hrane deloma ovirano z bljuvanjem. V ostalem položaj nespremenjen.

K temu opazajo zdravniki: Bolnik je imel tekem predpoludneva opetovano hlipanje. Bljuvanje se tekem predpoludneva ni pojavilo. Opoldne je vzel malo juhe in nekaj druge hrane, kar je pa tri ure pozneje zopet izbljuval, zbog čemu se je čutil bolnik precej utrjenega ter je zaspal.

† Rudolf vitez Schlick.

DUNAJ 3. Ministerski tajnik v železniški ministertvu, Rudolf vitez Schlick je umrl danes v starosti 37 let. Truplo bo prepeljano v Trst, kjer bo položeno v rodbinsko rakev.

Avstro-ogrsko eskadra v Črnigori.

CETINJE 3. — Pri gala-dineju, ki se je vršil včeraj v knežji palači na čast avstro-ogrsko eskadre, je spregovoril knez Nikolaj sledečo napitnico v francoskem jeziku: Gospod admiral! Dovolite mi, da Vam povem, kako sem srečen, ker Vas vidim tu v spremstvu Vašega sijajnega štaba. Ko je dalo Nj. Vel. cesar in kralj ukaz, da vodite svojo impozantno eskadro v črnogorska vodovja, hotel mi je dati s tem ponovni dokaz svoje dobrohotnosti, katere mi ni nikdar primanjalo. Nj. Vel. je smatralo potrebno, o priliki mojega jubileja poklicati v spomni 50-letne razmere prijateljstva in dobrega sosedstva, ki niso nikdar prenehale med njegovo vzvišeno osebo in menoj. Ni treba g. general da Vam povem, kako veliko vrednost sem od svoje strani tem odnošajem vedno polagal in bom polagal. To bom storil tem lažje, ker je moj narod, hvala današnjemu prometu, razumel se okoristiti iz kulture in modrih naprav, ki postavljajo avstro-ogrsko monarhijo na višino moralčnega in materialnega razvoja, ki je lastna večini civiliziranih narodov. Globoko ganjen po milostljivi pozornosti Vašega vzvišenega in visokospoštovanega vladarja dvigem svojo čašo na njegovo dragoceno zdravje, na dobrobit lepe avstro-ogrsko mornarice, na Vaše zdravje gospod

— se je oglašila Tilka — vendar gori v moji kapelici ne vsprejemam nikogar, temveč samo spodaj v maminem stanovanju.

— Jaz pa bi rad videl ravno vaše najsvetejše! sem jej zaklical gori in sem se bližal ozkim stopnicam.

— Ali nočemo gori, da se tam pogovorimo dalje — me je vprašala gospodinja in me prosila, naj stopim po stopnicah gori.

Svetlo oblečena deklica je izginila iz rujavobarvanega okvirja vrat, da — kakor se je izrazila — hitro še malo pospravi.

Njen trud je bil vendar popolnoma odveč, kajti mala podstrešna sobica se je bleščala, kakor da je bila ravnokar osnažena in odrgnena.

Na belobeljenih stenah so visele nizko, v visokosti gledalčevih oči, v črnih ebenovih okvirjih majkne svete podobe: napravljale so utis onih jeklorezov, ki jih dobivajo šolski otroci kakor premije, ali onih, ki sem naletal nanje večkrat na deželi med orumenelimi listi kake stare biblije, ali kake molitvene knjige.

— Ne držite me za preveč pobožno, — je dejala deklica, da je odvrnila mojo pozornost od slik. — To so sami spomini

admiral in na zdravje gospodov častnikov, ki Vas spremljajo.

Kontreadmiral Haus je odvrnil: Vaša kraljevska visokost! Ko mi je Nj. Vel. cesar in kralj, moj vzvišen gospod dal nalog, da vodim c. in kr. eskadro v črnogorske vode, je On na vsak način s tem hotel dati Vašemu kraljevskemu visočanstvu nov dokaz odkritosrčnega prijateljstva in živih simpatij. Čutim se tem srečnejega, da moram pozdraviti Vaše kralj. vis. v glavnem mestu Vaše hrabre dežele, ker je naš obisk takorekoč preludij slavnostnih dni, v katerih bo zvesti črnogorski narod proslavil 50letnico vladanja njegovega modrega vladarja. Vaša kraljevska visokost je blagovolila omeniti mnogih vezij s sosedstvom, ki obstoji med avstro-ogrsko monarhijo in kneževino Črnogoro. Na podlagi teh razmer je naravno, da se pri nas zasleduje z zanimanjem razvoj črnogorskega naroda. Mej tem, ko izrazim željo, da bi se Vaša Visokost veselila še dolgo let srečnega razvoja, kateremu ste posvetili delo celega življenja in mejem ko se najspoštivije zahvalim za milostljive besede, katere je Vaša visokost blagovolila na mene nasloviti, dvigam čašo na Vaše dragoceno zdravje, na zdravje Nj. kraljevske visokosti kneginje, na knežje rodbino in dobrobit črnogorskega naroda.

Letalni poskusi pri dunajskem Novem Mestu.

DUNAJSKO NOVO MESTO 3. Nadvojvoda Leopold Salvator je prišel sem in se podal tekoj na Kamenito polje (Steinfeld) da bi prisostvoval letalnemu poskusom. Inženir Wachalovski je podvel v nadvojvodovi prisotnosti letalen poskus s svojim fermanbiplanom. Kljub vetru, ki je znašal 4—5 m. na minuto, se je dvignil 1—5 m visoko in letel po zraku 3 do 4 km. Popoldne bo nadvojvoda prisostvoval tekmovalju Walačovskega za nagrado v znesku 5000 kron, ki jo dobi oni, ki preleti z letalnikom prvi 10 km hkrati.

DUNAJSKO NOVO MESTO 3. — Za danes popoldne določeno rekordno letanje Wachalovski je moral izostati radi premočnega vetra. Na letalnem polju se je bilo zbralo poleg nadvojvode Leopold Salvatorja tudi več civilnih in vojaških dostojanstvenikov.

Razlog Milovanovičevega potovanja v Carigrad.

BELIGRAD 3. „Mali Žurnal“ javlja, da je dalo porod za potovanje zunanjega ministra Milovanoviča v Carigrad neko zaupno uprašanje turške vlade, ki je vprašala pojasnil o potovanju srbskega prestolonaslednika v Sofijo, o držanju srbske vlade na pram Bolgariji in o simpatijah Srbije za Grške razmere. Milovanović bo dal turski vladi na vsa vprašanja točen odgovor, ki je bil sestavljen v ministerskem svetu. O tej priliki se dotakne brez dvoma tudi nakupa novopazarskega sandžaka.

GRŠKA.

Revizija ustave.

ATENE 3. Ako ne pridejo neprevidene zapreke, bo danes predloženo zbornici predlog za revizijo ustave. Od 176 poslancev se jih bo udeležilo seje 161. Predlog dobi najmanj 150 glasov, ker je prišlo mejem do sporazuma. Debata bo bržkone kratka. — Bržkone se izvrši takoj v seji tudi glasovanje. Za konec marca se pričakuje prestolni govor, a za april volitve v narodno skupščino, ki bi se imela sestati dne 14. septembra.

na mojo šolsko dobo. Posamične so izvedene prav lično in so mi svetejše vladetvniškega uplivanja, nego pa njihove religioznosti, ki jo vzbujajo.

Stara Rnpnica me je silila, naj sedem na miniaturno zofo, ki je stala nasproti listni postelji z belimi zagrinjali in pregrnjeni liki baldahinu. V sredini med zofo in posteljo so se nahajale na eni strani duri na koridorne stopnice, na drugi pa širje višje strešno, z vinsko trto obdano okno na dvorišče. Pred Zofo je stala okrogla, trinožna mizica; na tej mal cvetlični grmiček, v loncu podložen z nekim starim tamburinom, ki naj bi lovil preveliko množino skozi lonce cedee se vode. Na robu tega je ležalo par listov neke ravno razpale rože. Tilka jih je grabila s svojimi bledimi, podolgasto-ozkimi prsti skupaj in jih devala v neko staro obrabljeno pesmarico. Potem je sela poleg mene na mal tabure. Jaz sem nekaj časa preiskuševalno opazoval lično sobico, ki se je zdelala kakor hišica iz papirja za punčike, katere se ni še dotaknila nobena otroška roka.

— No, — je dejala Tilka — ali nisem imela prav? Ali se vam ne zdi prijetno v tej mansardi?

Budimpešta 3. (Ogrski biro). Budimpeštanska policija je dobila zaupno obvestilo, da namerava neka zločinska družba udreti v poštni urad Gyula Fehervar. Šef detektivskega oddelka se je podal z večim številom detektivov v Gyula Fehervar in presenetil danes ponoči več individuov, ki so skušali prevrtati neko blagajno. Posrečilo se je aretirati enega storilcev. Ostali so pričeli streljati in tako ušli čez neko streho. V afero je zapletenih več poštnih uslužbencev.

Boj za glagolico v Istri.*)

Že več let sem si razni Hrvatoma in Slovencem sovražni elementi prizadevajo, kako bi povsem izpodrinili slovanski jezik iz cerkve, izlasti v Istri in Dalmaciji. Po-reško-puljski škof dr. Flapp je popolnoma odpravil hrvatski jezik iz cerkva svoje škofije in znano je, kako si je tudi bivši tržaško-koperski škof dr. Nagl takoj od svojega prihoda v Trst na vse možne načine prizadeval, kako bi zadal hrvatskemu in slovenskemu jeziku v cerkvi zadnji udarec. Znana je izlasti tozadevna njegova prepoved od 18. oktobra m. l.

Toda proti temu njegovemu poskusu so se postavili v bran verniki in narodna hrvarska duhovščina v Istri. Narod se je pokazal složnim in zavzetim za svoje starodavne pravice ter pripravljenim, da z vsemi dovoljenimi sredstvi brani te pravice.

Kakor čin obrambe pravice narodnega jezika stori se od strani Istre še drug korak in to direktno pri sv. Stolici. Doposlana nam je obsežna „Spomenica i molba sv. ocu Papi Piju X. za slavensku službu božju u tršćansko-koperski biskupiji.“ To spomenico odposlajo oziroma so odposlale papežu istrske občine in društva. Spomenica je obsežna in temeljita in opisuje v glavnih črtah ves razvoj vprašanja o glagolici, razne boje, dobre in slabe čase glagolice. Spomenica navaja izlasti mnogo dokumentov, ki jasno potrjujejo pravice našega naroda do slovanskega bogoslužja in to ne le v Istri, ampak tudi na Goriškem, Kranjskem, v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji.

Spomenica, ki je delo velike vrednosti, je razdeljena v štiri dele. V prvem delu opisuje prihod Slovanov, a sosebno Hrvatov v kraje, kjer sedaj bivajo, markira delovanje pojedinih vladarjev hrvatske narodne dinastije v vprašanju državne samostojnosti Hrvatske, njihovih odnošajev do rimske stolice in prizadevanje za ohranitev narodne cerkve.

V Istro so se naselili Hrvatje v početku 7. stoletja. Za slovansko bogoslužje je znamenito delovanje sv. Metoda v Istri, kar je dokumentarno dokazano. Slovansko bogoslužje v teh krajih je bilo na novo urejeno posredovanjem senjskega škofa Filipa pod papežem Inocencijem IV., ki je dne 19. marca 1248 priznal pravico v vseh onih deželah, kjer je bila slovanska liturgija v porabi. V sled tega priznanja se je jela slovanska liturgija zopet svobodno in zakonito razvijati med vsemi južnimi Slovani, izlasti pa v sedanji Dalmaciji, Hrvatski in Istri. Sledeči papeži so direktno ali indirektno potrjevali ali priznavali to pravico. Leta 1596 je provincijalni cerkveni zbor v Ogleju odredil, da škofje, ki se poslužujejo „ilirskoga jezika“, uredijo mašne knjige. Cer-

*) Opozarjamo se enkrat, da začnemo skoro priobčevati veleznanimivo razpravo o tem predmetu iz peresa odličnega slovenskega pisatelja, posvečeno škofu dru. Naglu v slovo.

Op. uredništva.

— Meni se zdi vaša podstrešna sobica jako ljubka, sem dejal; tako razpoloženje je tu, kakor na pozorišču kake ljudske pravljice. Kako radovedno kuka to okence doli na dvorišče! To gosto listje, s katerim je deloma prepreženo, učinkuje kakor zeleno zagrinjalo, medtem ko dovoljuje nezakrita polovica svobodno pot svetlim in toplim solničnim žarkom.

— Da pri meni je lepo, — je zaklicala Tilka z veseljem — zato ostaja tudi solnce in luna najdalje tam gori na moji samotni višavi.

— Listnato zagrinjalo je obenem tudi nekaj viseč domači vrtiček, — je dostavila gospa Rupnik šaljivo mojemu prejšnjemu opisovanju.

Dvignil sem se in se približal — od Tilke zasledovan — strešnemu oknu, kjer mi je ušel smeh, ko sem natanko opazoval konično ureditev vsega vrtiča. Desna polovica okna je bila vsa preprežena s prejo, po kateri se je vil nekaj slak s trobarvnimi rožami, in rudečecvetče fižol. Vse to je bilo vsajeno v z zemljo napolnjenih zabojčkah od smotk. (Pride še.)

PODLISTEK.

Lastna ovira..

Zgodba iz igralskega življenja. — Po Maks Bernu VALO BRATINA.

— Podstrešje! — se je jezila deklica rogajoče, — le ne norčujte se iz moje male mične mansardne sobice! Tam gori pod slemenom ob dimniku je, krasno bivati! Ali ne slišite, kako veselo se podijo vrabci gori v mojem visokem okraju? Skozi odprto okno in vrata je slišati preglasno čvrčanje sem doli do koridorja.

— Torej, vi stanujete tu gori v nekakem tičem gnezdu in vendar nad glavami vseh hišnih stanovalcev! Dobro, da vem; sedaj vam vsaj lahko napravim enkrat protiobisk. Toda nekaj vam povem že v naprej: jaz obiskujem ljudi samo, če vem, da so doma, in ne, kakor vi, odljudna gosipa, ki ste pobegnili pred menoj... — Vaš obisk mi bo vedno dobrodošel,

kveni zbor je torej priznal slovansko bogoslužje. Provincijalni cerkveni zbor leta 1688 v Splitu je indirektno storil isto.

Spomenica navaja potem jasne dokumente za uporabo glagolice v raznih mestih Istre in drugih pokrajinah. Istrske škofije: tržaška, koperska, novigradska, pičanska, poreška in puljska so imele vse polno župnij, kjer se je obnavljala služba božja v slovanskem jeziku in kjer je še polno tozadnih spomenikov.

Leta 1650 je pisal tržaški škof Anton Marenzi sv. Stolici mej drugim, da opravljata kurata na Premu in v Podgrajah službo božjo v staroslovenskem jeziku. — Leta 1548 je bil v slovanskem jeziku pisan z glagolico sestavljen urbarij cerkve sv. Antona v Dolini; leta 1603 in 1605 sta bila sestavljena enaka urbarija za cerkvi sv. Roka pri Dolini in za cerkev sv. Marije na Peči poleg Doline, leta 1583 in 1680 urbarija za cerkev sv. Socerča nad Dolino.

Isto tako se je služba božja v staroslovenskem jeziku vršila na mnogih krajih Kranjske, ki so bili pod oglejskim patrijarhatom.

Leta 1583 je Fran Valentič, župnik v Kamnjah blizu Črnič na Goriškem, pred oglejskim patrijarhom Ivanom Grimanom peval sv. mašo v staroslovenskem jeziku.

Prva glagolska mašna knjiga je bila leta 1483 tiskana v Benetkah. Kakor znano poseduje en iztis tega sedaj zelo redkega misala *ricmanjska župna cerkev*.

Na podlagi vseh raznih dokazov, navedenih v omenjeni „spomenici“, je razvidno, da glagolica ni samo nekaj privilegij pojedinih krajev, ampak pravica vsega naroda, kjer bivaajo Hrvatje in Slovenci, ne samo za Istro, ampak tudi za Goriško, Kranjsko, Hrvaško, Bosno, Hercegovino in Dalmacijo.

Glas češkega duhovnika

o „Slovenčevem“ članku.

„Slov. Branik“ prinaša pod gornjim naslovom ta-le članek iz peresa češkega duhovnika:

Pod zaglavjem „Cirilmetodarija“ se je objavil v „Slovencu“ št. 29. dne 7. svečana 1910 pekoč uvodnik proti družbi sv. Cirila in Metoda. Članek ni mogel spisati nihče, kdor le količkaj slovansko ali sploh slovansko čuti. Iz njega dihti tako sovraštvo in taka nekrščanska mržnja ne le proti tej skrajno potrebni narodni napravi, nego tudi proti oddelku slovanskega naroda, da se človek zgraža in čudi, *kako more biti kaj takega napisano v glasilu katoliške stranke*. Ko sem pračital ta strastni članek, vzklil sem: Ni mogoče! Tega ni mogel napisati Slovenec — Slovenec, kakor znano, je odkrit, iskren, navdušen to je pisal gotovo odpadnik, Nemčur, izdajalec svojega lastnega naroda, svoje lastne krvi, svoje lastne dece; ta je vtihotopil oni strašni članek v „Slovenca“.

Nekaj let že zasledujem delovanje dr. sv. C. in M. in se čudim ne le blagodarnim učinkom, dobrim uspehom, težavnemu delu in hudim zaprekam, ki jih je premagovati družbi, nego tudi taktni previdnosti, nepristranosti in dobrohotnosti, ki jo goji do vseh pol. strank; saj tako mora biti pri taki narodni napravi, čuvajoči narodni naraščaj in vzgajajoči potomstvo. Je pod kontrolo vsega naroda in vsi sloji imajo pravico nadzorovati to narodno društvo in imajo pravico kritikovati in zahtevati vzboljšanje, ako bi se odmikalo od danih mu smotrov. Edino prava pot do narodnega napredka in sreče je načelo: spojevati, združevati, konsolidovati se — ne pa; deliti, raztrgati, raztreščiti se!

Kako bosta zagovarjala pred sodbo naroda in pred sodbo zgodovine „Slovenec“ in „Vseslovenska ljudska Stranka“ ta v zgodovini manjšinskega šolstva nezastopani čin, ko sta nastopila naravnost proti vsenarodni napravi in klicala na srdit boj proti njej? Kaj pravijo na to dr. Krek in tovariši, ki tako radi posnemajo delovanje dunajskih krščanskih socialcev in ki so svoji stranki zamolčali, da so prav dunajski krščanski socialci najvnetejši podporniki napadnega nemškega Schulvereina, ki je po svoji nameri, po svojem smotru, po svojih delih in naporih zares nekrščanski, protikulturn in proti Slovanom nenravno brezobziren — nikakor pa ni taka obrambena družba sv. C. in M. Kako se more drzniti politična stranka tako majhnega, tlačenega in razkosanega naroda h koraku, ki bi bil usoden celo kulturno, gospodarsko in številno močnejšemu narodu, nego so Slovenci, da bi namreč iz strankarskih političnih vzrokov poškodovala, uničila in ubila narodno obrambeno napravo in še le na njenih razvalinah postavila novo podobno napravo, seveda — proti prejšnji nepolitičnim in nestrankarski napravi — strankarsko pobarvano in prav zato nekatere narodnim slojem nesimpatično. Ako misli V. L. S., da ima za seboj ljudstvo, dobro kmetstvo, ljudstvo, na katero se more opirati in s čegar pomočjo more ubijati sovražene liberalce, naj se ne moti — politična moč ni nič stalnega in trajnega in je tako negotova kakor prijaznost ljudstva, ki se zanaša kdo nanjo. Tudi

prostak ima toliko razsodnosti, da izprevidja za to akcijo in za tem bojem skrite strankarske namene in zakotne naklepe; on razsodi stvar čisto drugače nego grobarji „Cirilmetodarije“ in nareja zaključek, ki se glasi nekako takole: „Gospoda, zakaj ubijate društvo, ki so mu bili ustanovitelji tudi duhovniki, društvo, ki mu je bil pokrovitelj in prijatelj pokojni Simon Gregorič! Ako Vam kaj ne ugaja v njem, povzdignite svarilen glas, opozorite na škodo — a kar je poglavito: izkažite se požrtvovalne, dobrodelne, radodarne kakor vaši predniki; na ta način si pridobite zaslug za ves narod in si zagotovite vpliv na družbo sv. C. in M. Razdvajati, ubijati, uničevati je lahko, toda zidati, graditi, združevati je grozno težavno!“

Kakor češki duhovnik sem deloval na jezikovni meji na severnem Češkem, kjer nemški pritisk hudo tlačil češke manjšine; iz svoje izkušnje poznam važni namen naše Osrednje Matice šolske za ves narod in vem, da zlasti češki duhovniki delujejo zanjo in podpirajo to naše obrambeno društvo, ki je sorodno družbi sv. C. in M. Pravkar dopolnjujemo Matični milijon; lep del njegov so dali duhovski prispevki. Naši katoliški časniki goreče priporočajo duhovstvu, da naj se vedno spominja Osrednje Matice šolske. Ako kdaj prihaja kaj navskriž, poravnava se izlepa; a Bog ne daj, da bi tudi pri nas kdaj vstali zlikovci, hoteči oškodovati našo „Matičko“!

Pisatelj članka „Cirilmetodarija“ ima sicer veliko korajžjo, rožlja z orožjem, kliče na boj — a z njim ne morem soglašati; **obsojam ta članek in njegov namen kakor nekrščanski, nekulturen in protinaroden.**

Iz Prage.

28. II. 1910.

Po dobrem štirimesečnem zbiranju se je nabralo med Čehi do danes 1 milijon za osrednjo šolsko Matico (ki je Čehom to, kar Slovencem „Družba Ciril Metoda“). Z današnjim dnem je svota enega milijona že prekoračena za 1000 kron. Na tem se pač spoznava rodoljubnost Čehov, njih zavednost in njih moči! Da, po njihovi požrtvovalnosti lahko sodimo naravnost na njihovo kulturo. Kajti ne oni, ki največ producira, ne oni, ki dosti duševne hrane uživa, je najkulturejši, temveč oni, ki hoče največ žrtvovati. In baš v žrtvah za skupnost in za svoje ideale so Čehi veliki.

Prednost češke zbirke pred zbirko naše „Družbe C. M.“ obstoji — ne glede na visokost jedne in druge, — v tem, da je nabrani milijon zares že vplačan, dočim se pri nas šele zbirajo prijave. Razumljivo pa je, če so Čehi v tako kratkem času nabrali tako svrhu za reševanje svoje dece, in da gre slovanske zbirke tako počasni koraki dalje. V slučaju namreč, ko se gre za reševanje lastnih duš, češki narod nima v svoji sredi tako nizko padlih Efijaltov, kakor se žalibog to godi med Slovenci. Biti zaslepljen, je žalostno, a odpustljivo, a biti tako podel in se hoté in vedé spozabljati tako daleč, kakor se je to zgodilo nasproti naši slovenski družbi, to je neodpustljivo; takega dela ni zmožen človek, ki je pil mleko pošteno slovanske žene; takega dela je zmožen le Efijalt, krvnik lastne matere. Ali bog je pravičen! Če ne plačuje vsake sobote, plačuje pa gotovo. In plačilo naj pride izdajci, kakor je zaslužilo. Nesramnost, s kakoršno si dovoljujejo razni ljudje napadati to, kar nam je sveto, presega pač vse meje. Takemu herostratstvu mora biti enkrat konec! In ako bodo listi, ki hočejo veljati za slovanske, še v naprej dajali gostoljubno svoje predale v najem nezrelim prenapetežem, naj ne profanirajo našega imena — Slovenec! Sicer bomo prisiljeni smatrati stranko, ki se ponavadi imenuje „slovenska“ — za izdajsko; in stranko, ki imenuje „katoliška“ — za hudičevo!

Da! Čehi ne poznajo v svoji sredi ne pobalimov, ne hudičev. In ko bi jih zasledili, ne bi čakali še-le pravične roke božje — kakor delajo pohlevni Slovenci — ampak poskrbeli bi jim za potrebno plačilo sami!

Ogorčeni nad napadom neslovenskega „Slovenca“ nabrali smo v protest temu ob priliki promociji tov. dra. Ivana Laha 24 K za Trž. možnako podružnico. V kratkem dopišemo jednako zbirko v znak naše ljubezni do naše „dobre matere“, ki nam je tembolj pri srcu, čim bolj jo napadajo! Naj bi procvitala in rastla!

Praški slov. visokošoli.

Proti draginji.

Poljedelsko ministerstvo je izdalo prizadetim centralnim oblastim direktive, ki naj bi kolikor toliko pripomogle, da bi polagoma nastopile boljše razmere v cenah živil. Delovanje poljedelskega ministra se giblje v treh smereh. Prvič se je ukrenilo odredbe, da bi se dvignila produktivnost poljedelstva, drugič odredbe, ki se nanašajo na troške poljedelske produkcije; in tretjič odredbe glede racionalne prodaje poljedelskih proizvodov. Po mnenju poljedelskega ministerstva bo na ta način možno polagoma povečati kvantiteto poljskih proizvodov in zboljšati njih kvaliteto. Kmetje bi morali priti do prečiščenja, da bi jim preskrbovanje mestnih konsumentov s ceninimi živili in potom organizacije, ob znižanju izdelovalnih stroškov,

zagotovilo dobre odjemalce. Občine bodo morale v prenešenem delokrogu ukreniti vse one aprovizacijske odredbe, ki bi bile primerne, da se živila ki so na razpolago, dovajajo hitro do konsumentov. Kar se tiče posebno preskrbovanja mleka, mesa, sočivja, sadja in jajec, se prirede z dotičnimi prizadetimi faktorji posebna posvetovanja, na podlagi, katerih bo možno ukreniti potrebne odredbe.

Kakor se vidi, je poljedelsko ministerstvo jako bogato na — besedah. Malo manje gostobesednosti, pa več dejanj, bi utegnilo kaj pomagati, a samimi besedami ostane cena kruha slej ko prej enako visoka.

Dnevne novice.

Pogreb + Karol Kotnika je bil tak, kakor je to bilo pač vredno tako velikega narodnega mecena. Istega se je udeležilo veliko število, odličnega narodnega občinstva, mnogo družtev z zastavami, med katerimi je bilo posebno veliko sokolskih družtev. Žalostinke je pel pevski zbor društva „Ljubljanski zvon“, pomnožen z drugimi ljubljanskimi pevci. Nagrobni govor je imel prvomestni Ciril-Metodove družbe, ravnatelj Senekovič.

Z „Narodnega doma“ v Trstu je visela predvčerajšnjim in včeraj črna zastava.

Štajerski deželni šolski svet je sklenil ustanoviti v slovenskem Hrastniku nemško enorazrednico in odobril, da se šulferanjska šola v St. Lenartu spremeni v tri-razrednico. Zivimo pač v Bienerth-Stürgkhovi dobi.

Nemški cesar Viljem je letos opustil svojo namero za potovanje po Sredozemskem morju. Družina se bo mudila dlje časa v dvorcu Homburg.

Povodnji v Severni Ameriki so nastale vsled tavanja snega. V državi Ohio je poplavljenih več mest. Tisoče ljudi je brez strehe. Tudi iz države Newyork prihajajo slična poročila.

Finančna stiska na Češkem. Češki deželni odbor je sklenil, da se z ozirom na finančno stisko, v kateri se nahaja dežela, odpusti iz norišnic 280 bolnikov bolj mirne naravi. To je sad nemške obstrukcije!

Ljubljanski župan Ivan Hribar je, kakor se nam poroča iz Ljubljane, nevarno obol. Na prsih se mu je napravil nevaren tur. Danes ga bodo zdravniki natlačno preiskali.

Ogrska je v sredi najhujše volilne agitacije. Košut se poda v nedeljo v svoj okraj na agitacijsko potovanje. Ravno tako grof Tisza.

Kdo bo zagrebški župan? Kakor javlja „Obzor“, imajo največ upanja do županskega stola kandidatje meščanskega kluba: Halper, Holjac in dr. Urbanič. Odločilna bo klubova seja, ki se skliče po dokončanih ožjih volilvah.

Zmešnjava na Grškem raste s vsakim dnem. Nezadovoljni so vsi sloji prebivalstva, povsod se vršijo demonstracije in nemiri. Kralj in njegova stranka skušata pomiriti prebivalstvo, a doslej brez uspeha. Nobena stranka ni zadovoljna z revizijo ustave. Častniki zahtevajo, da se omejijo kraljeva prava in da se jim poviša plača. Tudi odvetniki so nezadovoljni, ker zbornica ni ugodila njihovim zahtevam. Bati se je, da izbruhne vsaki čas meščanska vojna. Časnikom je prepovedano, poročati kaj o tem.

Nemški kancelar Bethmann-Hollweg se poda koncem t. m. v Italijo, kjer ostane približno dva tedna. Tako poročajo iz Berolina.

V Skadru v Albaniji prične izhajati nov starčevičanski list „Sunce“. Izdajal ga bo krščeni žid Pardo.

Železničarski štrajk grozi zopet na Francoskem. Mašinisti in kurjači državnih železnic so na nekem zborovanju sklenili stopiti v štrajk, ako minister javnih del ne ugodí njihovim zahtevam za zvišanje plač.

Pravno fakulteto v Cetinjah hoče ustanoviti knez Nikola. Bila bi to ne toliko znanstvenega, kolikor praktičnega pomena: vzgojevati in izobraževati državne upravne uradnike. Predavalo bi se: narodno gospodarstvo, upravno pravo, kazensko pravo, sodni red in državno pravo. Služatelji bi smeli biti državni uradniki, ki so dovršili najmanj nižjo srednjo šolo. Profesorje bi poklicali iz Rusije.

Prvi slovaški dnevnik je pričel izhajati v Budimpešti z imenom „Slovensky dennik“. Urednik mu je znani slovaški rodoljub Hodža.

Srednješolska mladina in Sokolstvo. Rauchov režim v Hrvaški je skušal zrušiti vse, kar bi utegnulo utrditi moralne sile naroda in njegovo odporno moč proti tujinstvu. Kar se ni hotela upogniti samovolji mogotca, kar se ni puščalo prostituirati v njegove izdajalske namene, to je preganjal z vso prirojeno mu brutalnostjo — tirana. Izlasti institucije, ki po svojih namenih in ciljih utrjuje narodne značaje, so bile žrtve Rauchovega besnila. Ne bomo se torej čudili, da je ta človek ojstrino vladnega aparata naperil tudi proti Sokolstvu. Dočim je poprej srednješolska mladina svobodno zahajala na telovadbo v sokolske telovadnice, jej je Rauch s posebno odredbo to strogo prepovedal, računaje, da s tem znatno utesni delokrog Sokolstva in odpravi njega vzgojevalno moč na mladino. Rauchova

odredba je tudi res izzvala veliko ogorčenjane le sokolskih krogih, ampak tudi v vsej neodvisni res narodno čuteči hrvaški javnosti. Ali vsi protesti niso nič pomagali. Kdaj se je še tiran zmenil za proteste tlačenih?!

Nu, sedanja vlada je — pa naj je še tako madjaronska — hitela z razveljavljanjem Rauchove prepovedi in bo mogla srednješolska mladina zopet udeleževati se vaj v sokolskih telovadnicah. Le prepoved glede nošenja sokolskih znakov ostane v veljavi.

Vseslovenski zdravniški shod. V sredo dne 16. marca t. l. se bo vršil v Ljubljani vseslovenski zdravniški shod, ki obeta postati dostojna manifestacija slovenskih zdravnikov. Shoda se udeležijo kolegi iz Štajerske, Koroške in Primorja; predpriprave pa so v rokah „društva zdravnikov na Kranjskem“. Za shod dala je občinska uprava ljubljanska na razpolago mestno dvorano.

Shod ima v prvi vrsti namen, da izvoli slovenski narodni odbor za vseslovenski zdravniški zbor. Le-ta se je, kakor znano, oživotvoril lani po XVI. mednarodnem kongresu v Budimpešti vsled nasilja Madjarov proti nemadjariskim, osobito slovanskim narodom. Madjari so na kongresu postavili predlog, da se sme v predsedništvo mednarodnih kongresov voliti le delegate narodov, ki tvorijo lastne države. Protest Poljaka prof. Wicherkiewiczza ostal je brezuspešen. Radi tega so se koj po kongresu zastopniki Čehov, Poljakov, Rusov, Malorusov, Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov zbrali na Dunaju in sklenili ustanoviti slovanski zdravniški zbor, ki bo prirejal lastne kongrese. Ob enem so storili potrebne korake v Haagu, kjer ima sedež stalna komisija za mednarodne kongrese. Prvi slovanski zdravniški kongres vršil se bo letos v Sofiji. — Dalje pa se bo vseslovenski zdravniški shod posvetoval o drugih aktualnih vprašanjih, tako o stališču slovenskih zdravnikov napram zakonu o socialnem zavarovanju. Koj po shodu se bo vršilo še mesečno zborovanje „društva zdravnikov na Kranjskem“, kateremu bodo izvenkranjski zdravniki prisostovali kakor gosti. Predaval bo prosekotor dr. Plečnik o „mislih medicince o sodno-zdravniš. poslovanju“. Ta predmet je zelo važen in bo zanimal vse zdravnike, osobito tudi one z dežele, ki imajo vsi ob enem tudi poslovati kakor sodni zdravniki. Po shodu pa se snidejo zdravniki k vselemu sestanku v srebrni dvorani hotela „Union“. Da je vsakomu omogočena vdeležba, določil se je pričetek shoda na 6. uro večer.

Domače vesti.

Smrtna kosa. V Banah je umrla dne 27. m. m. 16-letna Ivanka Skrlavaj. Pokojnica je bila vzgledna in vzorna deklica. N. v. m. p.

Skupščina „Zveze slovenskih pevskih društev“, ki se je imela vršiti v nedeljo dne 6. t. m. v Ljubljani, je odložena, ker je koncert „Glasbene Matice“ preložen.

Profesor Dr. Fr. Ilešič, predsednik „Slovenske Matice“, predava v nedeljo ob 10. v veliki dvorani „Nar. doma“: *Kako se e osvobodil naš kmet* (pod Francozi, in leta 1848.)

Kmetijske vojne, kmetijski upori niso nič kaj nenavadnega v zadnjih stoletjih. Neznosne narodne razmere nudile so prej ko slej množino razstrelilnih snovi, ki so vžgane gorele v velikem plamenu socialne nezadovoljnosti. Tudi naš mili slovanski narod ima v tem mnogo zgodovinske snovi: šestnajsto stoletje, boji v dobi Francozov in l. 1848 so gorišča socialne nezadovoljnosti kmetškega stanu. So pa to tudi prvi početki gibanja zatiranega delavstva. — To je torej polje, ki ga nam bode razkazal g. Dr. Ilešič. Zatorej vsi k predavanju!

Stenografski tečaj N. D. O. Ponedeljek dne 7. t. m. se zopet začne redni pouk. K. J. u. d. e. r.

I. koncert tržaške podružnice glasbene Matice, ki bo 12. t. m. v gledališki dvorani „Nar. doma“, bo dal priliko, da se prvič predstavita javnosti moški in ženski društveni zbor novoustanovljenega društva, ki stejeta oba skupaj preko 50 pevcev in pevk in ki stoji pod vodstvom društvenega pevovodje, g. Mahkote.

Nadalje nastopi zopet enkrat Tržačanom znana in priljubljena sopran-solistinja g.a. Mira Costapera-Dev, ki je bila gojenka „Glasbene Matice“ o Ljubljani. Pela bo v prvem delu koncerta 3 pesmi od Čajkovskega, Chopina in Oskarja Deva. Spremljal jo bo na glasovirju skladatelj g. Oskar Dev. V drugem delu bo izvajala s spremljevanjem orkestra arijo Mihaele iz 4. dejanja opere „Karmen“.

Slednjič bo izvajal popolni vojaški orkester 97. pešpolka (preko 60 mož močan) pod vodstvom kapelnika g. Teply-ja dve veliki overturi od Čajkovskega in Dvořaka. Zaključil bo koncert (mešani) „zbor vaščanov“ iz Smetanove opere „Prodana nevesta“ z tenor- in sopran-solo in spremljevanjem orkestra. Na tej sklepni točki bo sodelovalo pevskih in orkestralnih močij preko 110 oseb.

Te dni bodo lepaki z natančnim vsprememom gotovi; tedaj prinesemo podrobnosti vspeveda tega zanimivega koncerta.

„Glasbena šola Sentjakobske Čitalnice“. Z današnjim dnem se otvori brezplačen tečaj teorije za odrasle. Vpišejo se lahko tudi pevci drugih društev, kakor tudi

V nedeljo vsi na predavanje profesorja Dr. Ilešiča v Narodni dom.

nepevci. Poduk traja od 8—9 ure zvečer, ter se bo ob isti uri tudi vpisovalo dotičnike, ki se žele učiti na klavir. Korak, ki ga stori stem goromenjeno društvo naj se vpoštevata stem da se prijavi veliko število učencev.

V spomin Karola Kotnika.

— G. P. je daroval v kavarni „Balcken“ 2 K mesto cvetke na grob blagopokojnega Karola Kotnika za možko podružnico družbe sv. C. in M.

— Mesto cvetke na grob veledušnega rodoljuba Kotnika se je v kavarni „Commercio“ nabralo k včeraj izkazanem 10 K še 3 K za CMD.

Ljubavna tragedija.

Trije strelji iz revolverja proti ženski.

Lazar Alabič, 25 let star in Grubišnjega polja na Hrvatskem, stanujoč na trgu Goldoni št. 10, trgovski pomočnik, zaposlen v trgovini g. Alojzija Butti, na voglu Corsa in ulice S. Antona, je bil tako nesrečen, da se je srečal pred dvema leti z Frido Weidling, 24 let staro, iz Beljaka, natakario, ki je bila takrat zaposlena v pivovarni „All Corso“ nasproti mestni zastavljalnici. Alabič se je zaljubil v punco, ki je bila lepa in simpatična in zgubil pamet tako popolnoma, da jo je vzel iz službe in živel z njo. Stanovala sta po vrsti v različnih stanovanjih. To življenje pa ni bilo srečno. Alabič, ki je bil vedno zaljubljen, je dajal dovolj denarja za življenje. A Weidling se je malo brigala za hišo in dostikrat, ko je prišel Alabič domov, ni dobil niti večerje. Ni dosti to, ga je poleg vsega tega še goljufala z drugimi moškimi. Slednjič je Alabiča minulo potrpljenje in on jo je bil zapustil.

A Weidling, ne morda, ker je bila zaljubljena, ampak zato, ker je zgubila onega, ki jo je vzdrževal, je hodila toliko časa za Alabičem, da se je ta, ki je bil še vedno zaljubljen, ponovno odločil živeti še naprej s to sireno. A novi medeni tedni so trajali le malo časa. Ona je bodisi z bog strasti, bodisi iz dobičkarije, nadaljevala s svojim prejšnjim lahkomišljenim življenjem. Seveda ni manjkalo dobrih prijateljev, ki so prinesli vse to na nos Alabiču. Da bi se malo pridne ženske konečno znebil, se je odločil, da zapusti Trst in tako je tudi storil. Potoval je deloma peš, deloma z železnico v Benetke, potem v razna druga mesta, v Zagreb, Svico in Francijo. A ker je bilo le malo dela, se je povrnil min. decembra v Trst.

Ker je več v svoji stroki, je dobil hitro službo v znani manufakturni trgovini trgovini L. Butti.

Minulega januarja je imel priliko se spoznati z gospodično B., ki stanuje na trgu Borsa v V. nadstropju. Oba sta se zaljubila in odločeno je bilo, da se imata v kratkem poročiti. Weidling je bila odpovala po odhodu Alabiča v Beljak. Te dni pa jej je nekdo sporočil, da se je njen bivši ljubimec vrnil v Trst in da ima ljubavno razmerje s gospodično B. Weidling je prišla ljubosumnost, in predvčerajšnjem se je vrnila v Trst. Poizvedovala je za stanovanje B. in z nesramnostjo, ki je lastna posebno takim ženskam, se je podala včeraj okoli 5. ure popoldne na stanovanje gospice B. Priporočevala je tu o intimnem ljubavnem razmerju, ki ga je imela dolgo časa z Alabičem pri čemur je pa seveda zamažala, da je bila ona sama kriva, da jo je Alabič zapustil. Vsakdo si lahko prestavlja duševni položaj, v katerem se je nahajala B.

Pol ure pozneje, kakor je bila prišla tam Weidling, se je podal na stanovanje g. B. slučajno Alabič. Bilo je 5.30 pop. On se je razburil in jo oštel, da se upa v stanovanje njegove neveste. Ona ga je začela na to psovati na vse mogoče načine in se sklicevati na pravice, katerih ni imelo.

On se je premagaval, dokler se je mogel, a konečno se ni mogel več premagovati, vzel je iz žepa revolver in ustrelil trikrat. Zadel jo je vse trikrat. Weidling se je vsa okrvavljena vrgla na okno sobe in klicala: Pomoč! Ob enem je spustila na ulico moderc, ki ga je držala v roki.

A ravno v onem času je na Borznem trgu polno ljudi, zato se je bila nabrala v hipu velika množica ljudi pod oknom. Prišli so redarji in g. Gino Treves, ki je šel v onem hipu z nekim drugim gospodmim tod mimo. En redar je šel po stopnicah in na stopnicah II. nadstropja je srečal nekega človeka, ki je šel doli, brez paletota, z razmršenimi lasmi, z izbuljenimi očmi in revolverjem v roki. Ustavil ga je ravno v hipu, ko je nastavljal revolver na desno senco.

Weidling je bila spravljena v Trevesov zavod, kjer je bila obvezana. Imela je samo eno skrb: Moja denarnica! Moja denarnica! Tako je klicala. A denarnica je bila najdena in izročena redarju. Iz Trevesovega zavoda je bila spravljena v bolnišnico, kamor je prišel en policijski uradnik in sodna komisija, da bi zaslišala Weidlingerjevo, a zdravniki niso dovolili, ker je zgubila preveč krvi.

Alabič je ves čas, kar je bil aretiran, jokal in pripovedoval na policijski žalostno zgodbo, ki jo je doživel z Weidlingerjevo.

Ta dogodek je provzročil sinoči vzkansko razburjenje v celim mestu.

Tržaška mala kronika.

Hipna smrt. Včeraj ob 1. uri popoldne je delavec Andreja Ravalico, star 59 let, stanujoč v ul. S. Giusto št. 6, po hipni slabosti izdihnil. Zdravniška postaja je konstatirala smrt.

Nezgode. Mihael Petrič, star 25 let, težak, stanujoč v ul. Rigutti št. 8, je pri delu v prosti luki padel, pretresli so se mu možgani.

Anton Logar, star 35 let, kancelijski uslužbenec, si je pri padcu zlomil levo stegno. Oba sta bila sprejeta v bolnišnico.

Koledar in vreme. — Danes: Kazimir. — Jutri: Evzebij.

Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 12° Cels. — Vreme včeraj: burja. Vremenska napoved za Primorsko: Vetrovi.

Naše gledališče.

„Ekvinokcij“, ki se pripravlja za benefično predstavo naše režiserke g. Danilove je eno najboljših del Hrvatske dramske literature in je vzbudilo tako na zagrebškem kraljevskem, kakor tudi na drugih manjših odrih velikansko senzacijo. Snov igre je zajeta iz obmorskega hrvatsko-narodnega življenja, torej za nas ob obali živeče tembolj zanimiva, ker se godi takorekoč med nami.

Glavni tipi igre so ob času, ko je avtor pisal igro v resnici eksistirali. Zato je igra polna resničnega življenja in divje nebrzdane južne strasti. Vkljub vsej realnosti pa preveča igra nek mehek ton poezije, ki ublažuje one življenjsko brutalne momente. Igra je pisana v žanru „Moč teme“ ali „Valenska svatba“, spominja pa tudi zelo živo na romantično „Debora“.

Glavno ulogo Jele igra beneficijantinja g. a Danilova, kjer se bo nam zopet pokazala od nove strani svojega umetniškega ustvarjanja.

Ce pomislimo v kolikih vlogah smo jo že letos videli na našem odru in vselej v drugačni barvi se moramo čuditi njeni mladinski svežosti, vstrajnosti in navdušenju.

Nihče pa ne vidi onega dela, ki se skriva za kulisami, in ki ga opravlja naša Danilova kot režiserka. Nihče ne ve, koliko je treba neumornega truda in energije predno pride kaka igra na naš oder, ki se mora boriti z najrazličnejšimi težkočami in zaprekami; toda kdor vidi te lepe predstave v našem gledališču, kdor vidi ta velik napredek, in ima še vpogled za kulise, ta mora vsklikniti nehote; to delo, ta trud, ta požrtvovalnost za razvoj slovenske gledališke umetnosti in slovenske kulture sploh je nepoplačljivo!

Zato pokažimo, da znamo to delo tudi ceniti, iskažimo se hvaležni na ta način, da posetimo vsi brez izjeme nedeljsko benefično predstavo naše neutrudne režiserke g. e Danilove!

— Obširneje o igri sami še poročamo.

DAROVL

— V protest proti „Slovencu“ daruje gospod Anton Ružička 10 K za možko podr. sv. C. in M. — Srčna hvala. Denar hrani uprava.

„Obrotniško društvo“ reg. zaš. z neom. zavezo pri sv. M. M. spodnji (Sv. Ana)

VABILO na

redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, 20. marca ob 10. uri zjutraj

v društveni krčmi pri sv. M. M. spodnji št. 259.

DNEVNI RED:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blaginjskega.
4. Odobrenje računov za leto 1909.
5. Razni predlogi in želje.
6. Volitev odbora po novo potrjenih pravilih.

K obilni udeležbi uljudno vabi ODBOR.

Proda se hiša

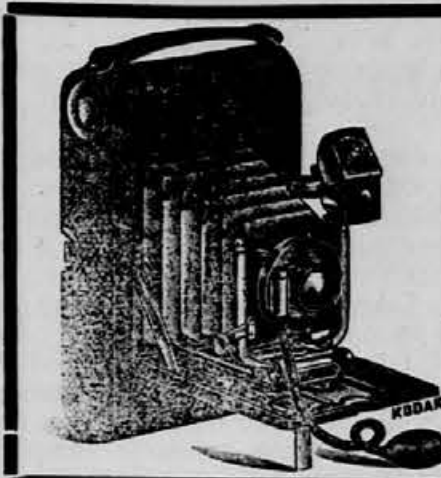
v Barkovljah.

Tri velike sobe, kuhinja, klet in hlev in približno 350 klaftov zemlje z vodnjakom, ki ima pitno vodo. Krašen razgled. Cena 11.500 kron. — Naslov pove Inzeratni odd. Edinosti pod št. 329.

Trgovin. čevljev

Antonio Bassi. Trst, ul. del Rivo 42

!!! VELIK IZBOR ČEVLEJEV LASTNEGA IZDELKA PO ZNIŽANIH CENAH, DA SE OLAJŠA SL. OBČINSTVU NAKUP. !!!

Velika zaloga fotograf. aparatov s pritisklinami

Rodolfo Buffa

optik, Trst, Corso štev. 2.

Bogat izbor Kodakovih aparatov in vseh izdelkov znane družbe „Eastman KODAK“. Aparati Zeiss, Goerr, Huttig, Ernemann, Krügener, Busch, Mackenstein i. d. itd. Trdka sprejema vsa dela razvijanja fotografij, izdeluje in povečuje fotografske posnetke vestno in PO NIZKI CENI. CAMERA OBSCURA na razpolago gg. klijentom. Navadni in prizmatični daljnogledi (Feldstecher) gledališki daljnogledi, naočniki baro- in termometri ter vsi opt. predmeti. Plošče, Film in papir iz najboljših tovarnen.

Mnenje gospoda dra. Alfreda Fuchs na Dunaju
privatnega decenta na dunajskem vseučilišču.

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Na Vašo željo naznanjam Vam, da sem dosegel z Vašim izdelkom ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginosa Serravallo), pri bolnikih izvrstne vspehe. Isto se je izkazalo kot jako krepilno zdravilo, ki je ugajalo mnogim bolnikom vsled svojega prijetnega ukusa.

DUNAJ, dne 12. oktobra 1907.

Dr. ALFRED FUCHS.

Veliki kinematograf **BELVEDERE**

TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

TRI NOVOSTI! Od petka 4. do 7. marca 1910 TRI NOVOSTI!

1) Iz zemlje na luno (sijajna fant. projekcija). 2) KLETKA (prizori iz življenja pirata Morgana). 3) Velika burka (zelo komično).

Prvi sedeži 40 st., II 20 stot Otroci in vojaki 10 stot

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda

Predno nakupite pohištvo, blagovolite obiskati
zalogo pohištva Angelo Palma

TRST, ulica Glosuè Curducci 20, kjer najdete solid. blago

po najnižih cenah.

Pri nakupovanju jedilnih, spalnih in prejemnih sob, posebno olajšave novoporočencem !!!

Panificio

renomirana tvornica za pečenje izvrstnega

čajnega in dezertnega kruha.

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in speditij. podjetje

Rudolf Exner, Trst

VIA DELLA STAZIONE štev. 17

Filijalke: v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.

Poštovanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse svetovne proge. Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shranjevanje za to pripravljena suha skladišča.

EDINI TRŽAŠKI ZAVOD ZA ČISCENJE IN SHBANJEVANJE PREPROGE „VACUM CLEANER“.

Točna in solidna postrežba.

Velika zaloga praznih buteljk

Trst, Via delle Ombrelle 5. Telefon 71, Romano 11.

GUIDO & UGO COEN

100.000 buteljk od šampanjca za refošk. Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanjec, bordeaux, rensko vino, konjak itd. — Velika zaloga buteljk od pol litra in od eden in pol litra. Damjane iz stekla opletene.

Prevzamejo se dopošiljatve na deželo. Kupuje razbito steklo vseh vrst

— V protest „Slovenčemu“ izdajalstvu vpisale so se v ročalsko podružnico CMD. g. Marija Škilan in g. Roža pl. Salamon. Poleg tega je g. Marija Škilan (Drejonka) v isti namen darovala iste podružnici še 2 K. — Živile!!

— V protest „Slovenču“ je darovala CMD. družba učiteljev in prijateljev v „Nar. Domu“ v Ricmanjih 5 K 40 stot. G. M. j. je možki podružnici daroval 1 K, kakor obresti prepozno plačane članarine.

Društvene vesti.

Akad.-tehn. društvo „Triglav“ v Gradcu bo imelo svoj III. redni občni zbor dne 5. marca t. l. ob 8. uri zvečer v prostorih Osojnikove restavracije (Leonhard ul.), s sledečim vspešdom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odbora. 3. Glavna poročila odbornikov. 4. Poročilo revizorjev. 5. Poročilo klubov. 6. Volitev nov. odbora. 7. Slučajnosti. — Slovanski gostje dobrodošli!

Občni zbor „Narodne čitalnice“ v Rojanu, ki se je vršil 25. m. m., je jako dobro vzpel.

Sklenilo se je znižati članarino od 1 K na 60 stot. mesečno za moške in za ženske 40 stot.; podporna na 5 K letno.

Novoizvoljeni odbor se je konstituiral tako-le: Predsednik Janko Skalac, podpredsednik Miloš Udovič, tajnik J. Rože, blagajnik Janko Čampa, njega namestnik Fran Požar, knjižničar Ivan Simončič. Odborniki: Rudolf Izanc, Julij Kubik, Janko Lenardič, Janko Petelin. Namestniki: Fran Janovšč, Josip Pust, Fran Gerbec ml. Pregled. rač.: Tomaž Felc in Josip Mislej.

Vsi oni, ki mislijo pristopiti društvu, naj naznanijo svoj pristop enemu goriimenovanih odbornikov.

Gg. odborniki so naprošeni da se vdeleže izredne seje dne 7. t. m. v kavarni v Rojanu.

Vesti iz Goriške.

V Štorjah na Krasu so ustanovili — „Kmetško izobraževalno društvo“. V novoustanovljeno društvo se je upisalo že lepo število članov.

Roditeljski sestanev v Sežani. — V nedeljo, dne 6. marca t. l. ob 3. uri popoldne, priredi učiteljsko sežanske šole svoj prvi roditeljski sestanev v prostorih lj. šole v Sežani.

Roditeljski sestanki so velevažni za vse starše; zato naj ne manjka pri tem sestanku nobena mati in noben oče, ki hoče prav vzgojevati svoje otroke!

Sežanski ženski podruž. CM. je daroval g. Ludovik Mahorčič mesto venca na krsto pok. dr. u. Ostertagu 5 K.

V protest nabrali pri Amfu na domini 1 K 50 st., ki so jih darovali g. ca. Milica Amf, g. Križaj in Božeglav.

O prof. Masaryku, njega življenju in delih bo predaval dr. A. Dermota dne 5. marca ob 8. uri zvečer v prostorih delavskega doma, ul. Treh kraljev v Gorici. Predavanje priredi „Del. izobraž. društvo v Gorici“ in je javno. Opozarjamo, da prof. Masaryk slavi dne 6. t. m., svojo šestdesetletnico.

Druge slovenske dežele.

Zakaj slovenski umetniki v domovini ne morejo vspevati? Ako se oglašja kak umetnik bodi kakoršne koli stroke, pri znanem odličnjaku, ki je na glasu kakor nekaj voditelj dotičnega kraja, tedaj mu ta odlični mož prav dobrohotno nasvetuje: „Dragec, jaz storim rad vse za Vas, ali, žal, da tukaj nimamo takih ljudi, ki bi kaj žrtvovali! Slovenci smo pač reveži, ne moremo pa ne moremo svojih umetnikov toliko podpirati, kakor drugi narodi. Poskusite drugod svojo srečo, pri nas ne opravite veliko. Jaz vas bom priporočal povsodi ali imam malo upanja!“

Ubogi revež! Prišel si v domovino, pridno si se vadil, učil in trpel, da bi povzdignil čast svoje mile domovine, polen najkrajših idealov, dobil si še umetniško spoštovanje med tujci, priboril si si s krvavo vstrajnostjo ime in sedaj! Navajen trpljenju in pomanjkanju skušaš, da bi dobival vsaj za življenje, da bi se mogel v ostalem svobodnem času za umetnost delati. Udal si se v svojo usodo uvaževaje, da je naš narod res ubog, da res nimamo ljudi, ki bi kaj premogli.

Prišel pa je ošaben tujec iste stroke, umetnik, sicer bolj šarlatan, ali prebrisan. Nastanil se je kakor mogotec, najel si Slovenca za kašipota ali tudi imprezarja, obljubil mu dobro odškodnino za vsako naročilo in glej! Ta tvoj rojak, plačan kuli, pridobiva ljudi za — umetnost, da je čuda! Vse leti k tujcu, nič ne de siromaštvo. Priliko treba porabiti — umetnik je tu! Čemu naj bi tujec drugodi pravil, da se mi Slovenci ne zavedamo kulturnega časa, da ne cenimo umetnosti!

Razkričal bi nas za prave barbare! O to ne sme biti! Vse agitira za tujca. Tu ni več siromašen narod! Tujec dobiva naročil, vse se mu klanja, škof si naroča kar dve slike za 6000 K, predsednik: čitalnice in krajevnega odbora radikalnega napredništva in načelnik Sokola tri slike, člen ravnateljstva, odvetnik, strog na narodnem polju, član-ravnatelj posojilnice — vsi po eno ali po več slik! In še drugi, ki niso javnosti

znani tako. — Neverjetno! V teh burnih časih! Vse kriči: Svoji k svojim! Za vsaki vinar, ki bi ga v kraju ubogi kmet ali kak drugi revež nesel k Nemcu, režijo ti ljudje nanj!

Naš umetnik pa je dobil res milega starega gospoda, ki si je le domačinu na ljubo naročil delo in pa ubožec brezplačnega sodniškega načelnika! Odličnjak pa je umetnika pošteno ozmerjal, češ, da ne zna delati reklame! Tako se morajo umetniki ali raznaroditi ali pa poginiti! Tujec je Bog, domačin pa nič! In da ne bi čitatelji mislili, da je to kaka pravljica, bodi jim povedano, da se je to godilo v jako eksponiranem mestu na Stajerskem za časa pobijanja ljudi in šip v „Narodnem domu“ in za čas drugih kulturnih činov Nemcev v l. 1909—1910!

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj ins. oddelku.

Štajerska vina

(priprava za miš-maš)

kakor tudi pristni Opole in belo z Visa sladko, ali pa pristni istrski teran domače vrste, izborni refošk in Asti spumante se dobivajo samo v zalogi vina in butelj. **E. Jurcev, Trst, Acquedotto 9.**

SPREJEMA POŠILJATVE.

Trgovina j. st. in, dobičasnost se odstopi za 2000 gl. Via Farneto 3 322

Ubiralec in popravljatelj glasovirjev se priporoča slavnemu občinstvu. **ANDREJ PEČAR, Trst, ulica Dante Alighieri 3** 77

Spretna likarica na svetlo se priporoča v ulici Rugg. Manna 11, pritičje, levo. Istotam se odda tudi mala soba v najem.

ANTON REPENŠEK knjigovez v Trstu, via Crotilla 9 priporoča slavnemu občinstvu svojo moderno urejeno delavnico, v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah. **SVOJI K SVOJIM!**

POHIŠTVO SOLIDNO: in: ELEGANTNO PO ZMERNIH CENAH **RAFAELE ITALIA** TRST - V A MLCANTON - TRST

LA FILIALE DELLA BANCA „UNION“
(Filijalka Banke Union) v Trstu
se bavi z vsemi bančnimi in menličnimi operacijami.

Tekoči računi in računi na bančni žiro
v kronah ali v inozemskih vrednostih po jako ugodnimi pogoji po dogovoru.

Inkas
efektiv, dokumentov, odrezkov in izrebranih sredstev.

Izdaja hranilne knjižice ter obrestuje vloge po **3 3/4 0/0**

Montni davki od hranilnih vlog plačuje zavod sam.

Daje predjume na vrednote in karate parnikov i. t. d.

Prejema in hrani depozite ter jih točno upravlja.

Izdaja in kupuje po dnevnem kurzu (prosto vsakodnevni stroški)

menjične vrednote neapeljske banke (Banca di Napoli), italijanske banke (Banca d'Italia) in sicilijanske banke (Banca di Sicilia).

Odpira kredite v nozemstvo proti listinam. — **Izdaja kreditna pisma.**

ODDELEK ZA BLAGO.

Daje predjume na blago, police, warrants i. t. d.

Odpira carinske kredite. Kupuje in prodaja blago v komisiji.

ODDELEK ZA SLADKOR.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. Stibel in drug se je preselilo na **Corso 49 (Piazza Goldoni)**

z bogato opremo za vsakovrstni pogreb. in prodajalno mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlic perle, porcelana. — **Velika zaloga voščenih sveč**

Prodaja na debelo in drobno.

Odda se mala soba za 9 K mesečno. II. n. vrata 5, ul. Gaspare Gozzi št. 3.

Dober glasovir se prodaja po nizki ceni. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 2000

Zobotehniški pomočnik z triletno prakso in dobriimi spričevali išče službo pri kakem zobozdravniku v Trstu ali v drugem mestu. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 700

Sprejme se takoj trgovskega pomočnika v ulici Indu-tria št. 55. 233

Učiteljica išče službo kot domača učiteljica. Zmožna je poučevati v slovenskem, nemškem in deloma italijanskem jeziku. Ponudbe na upr. „Edinosti“ pod „Učiteljica“.

Skladišče oglja se prodaja radi pomanjkanja oseb. — Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 388

Posestniki pisalnih strojev.

Kdor se hoče izogniti nadležnim in dragim popravam ter želi ohraniti pisalni stroj v popolnem redu in brezhibnem stanu naj ne zamudi naročiti se za mesečno čiščenje in vzdrževanje pisalnih strojev, s čimer se zajame stroj za neomejen čas in trajno delovanje. **CENA K 1— na mesec za stroj.**

Alfred Kubiček, Trst
Corso št. 23, prvo nadstropje.
(Popravljalnica pisalnih strojev s zalogo pečatov barv, trakov itd. itd.)

TVRDKA
Adolf Kostoris
skladišče oblek za moške in dečke
Trst, via S. Giovanni 16, I. n.
(sramen Restavracije Cooperativa ex Habsburg)
prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.
Najdogovornejše cene.
POZOR! Skladišče ni v pritičju ampak v prvem nadstropju

ALEKS. FRANC MAYER - TRST
žgalnica kave
TELEFON 1743.
Najboljši vir za dobivanje pečene kave

Poskusite FI-GOVO KAVO „Salutin“ ki je najzdravejši kavni pridatek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah. 0000

! Emporij !
„ALLA MODA TRIESTINA“
Trst - ulica Farneto št. 4.

ODPRLA SE JE NOVA „PRODAJALNICA“ manifakturnega blaga ter blaga vsake vrste, konfekcionirane, kakor tudi drobnarije. Lastna izdelovalnica. Krojačnica za ženske izdelke.

Veliko iznenadenje!
!! Cela oprema za neveste zastonj !!
Se priporoča tvečka **BORSATTI & Co**

Ugodna prilika!
Z dnem 26. februarja 1910 se je otvorila
Nova : trgovina.
:: IZDELANE MOSKE OBLEKE ::
Velik izbor otroških oblek, površnikov, paletot, r. z. nih hlač, tel. niki fantazija itd. itd.
Prodaje se tudi na obroke
Ul. Madonnina 8, I. nad.

Prodajaln. ur in dragocenosti
G. BUCHER
(ex drug Dragotina Vekjeta)
Trst (nasproti prejšnje prodaj. D. Vekjet) **Corso št. 36**
Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in menja staro zlato in tudi srebro z novimi predmeti. — Sprejema naročbe in popravila vsakovrstne srebrnine, zlatanine, kakor tudi žepne ure.
DELO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

Hočete se prepričati?
obiščite velika skladišča
Marije ad. Salarini
Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove
(vagal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površnik, močne jope, kožuh in vernih paletot. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremokljivi plašč (pristni angliki) Specialiteta: blago tu- in inozemskih tovar. Izgotovljajo se obleke po meri po največji toči, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA
„FRAN LAMPE“
Prodaja svežega kruha 4-krat na dan. — Postrežba točna in na dom.

DANIELE PILLIN
TRST - ulica Acquedotto 94
TELEFON 241
Velika zaloga gašenega in živega apna.
Tovarna cementnih plošč in zaloga oglja za peči

Nova prodajalnica
kuhinjskih potrebščin
košev, stolic, stekla, lesenih predmetov, svetilk, žlic, vilic, kozarcev in butelj. za krčmarje. **Jos. Adamich, Trst**
ulica Giulia vogal ulice Kandler št. 10.

PASTILJE ZA PRSA
„N.č. več kašlja“
so edino sredstvo proti kašlju, prehlajenju, zagrijenosti in vsem boleznim dihalnih organov. Skladja z navodilom 70 stotink se dobi samo v lekarni
PRAXMARER - „AI DUE MORI“
Trst (mestna hiša) Telefon 377